

УДК 330.341.1(477)

О. Б. Саліхова,

к. е. н., докторант ЦДПІН ім.Доброва НАН України, заввідділу ДП "Державний інститут комплексних техніко-економічних досліджень" Мінпромполітики України

ВИРОБНИЦТВО ТА ЕКСПОРТ ВИСОКОТЕХНОЛОГІЧНИХ ТОВАРІВ В УКРАЇНІ

Проаналізовано сучасний стан виробництва та експорту високотехнологічних товарів України. Обґрунтовано доцільність персоніфікації державного регулювання та стимулювання випуску національних високотехнологічних продуктів.

Modern state of production and export of High-Tech goods of Ukraine is being estimated. Expediency of government control and stimulation of national High-Tech goods production personification is being grounded.

Ключові слова: високотехнологічне виробництво, високотехнологічні товари, випуск, зовнішня торгівля.
Key words: high-tech enterprise, high-tech products, production, foreign trade.

АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОБЛЕМИ

Незважаючи на значний досвід моніторингу ресурсів та результатів високотехнологічної сфери, накопичений провідними країнами світу, та багаторічний процес переходу вітчизняної статистики на світові стандарти, в Україні дотепер не визначено офіційної позиції відносно того, що являє собою вітчизняна високотехнологічна виробнича сфера і який реальний стан тих господарюючих суб'єктів, котрі до неї належать. Ми цілком згодні з висновком Вітки Н.Е. про те, що визначені у законодавчих актах України основні поняття, пов'язані із високотехнологічним підприємством, створюють замкнуте коло із визначень, тому що вони спираються одне на одне [1, с. 166]. І.В. Одотюк, стосовно правових аспектів високотехнологічної діяльності зазначає обмеженість уявлення про результати реалізації наукомістких технологій через обмеженість економічних індикаторів [2]. Немає й стандартизованої на державному рівні номенклатури високотехнологічних товарів. Отже, відсутність відповідного науково-методичного та інформаційно-статистичного інструментарію оцінювання високотехнологічної виробничої сфери України призводить до того, що науковці, державні діячі, журналісти, висвітлюючи проблеми розвитку високих технологій, наводять різні цифри стосовно результатів роботи технологічного сектора вітчизняної промисловості та високотехнологічної складової експортно-імпорتنних операцій України [3—7].

ПОСТАНОВКА ЗАДАЧІ

Розбіжності в отриманих результатах доводять необхідність запровадження у державну статистику Переліку високотехнологічних товарів за кодами УКТ ЗЕД, гармонізованого з єдиним міжнародним стандартом у цій сфері — High Technology Products List-SITC Rev. 4 8 та на його основі здійснення регулярного статистичного спостереження, аналізу випуску та реалізації (в тому числі на експорт) продукції передових технологій, а також оцінювання проникнення імпорту зазначених товарів на внутрішній ринок.

РЕЗУЛЬТАТИ

Вищезгаданий Перелік сформовано ДП ДІКТЕД Мінпромполітики України ще у 2006 р. і затверджено Наказом Міністерства промислової політики України [9]. Він налічує 279 найменувань високотехнологічних товарів, згрупованих за 9 категоріями: хімічні продукти; електричні машини і устаткування та їх частини; наукові прилади; неелектрична техніка, фармацевтичні продукти; аерокосмічна техніка; комп'ютерна та офісна техніка; електроніка та техніка зв'язку; озброєння (до 2007 р., згідно до попередньої редакції SITC Rev. 3, в Переліку було 314 позицій). Для того, щоб мати можливість оцінювати внутрішнє виробництво тих товарів, що на світовому ринку вважаються високотехнологічними, Перелік також було гармонізо-

вано із Номенклатурою промислової продукції (НПП).

Слід зазначити, що формування Переліку високотехнологічних товарів за кодами УКТ ЗЕД та НПП є частиною науково-методичного та інформаційно-статистичного інструментарію оцінювання високотехнологічної виробничої сфери України, розробка якого здійснюється ДП ДІКТЕД спільно із фахівцями Міністерства промислової політики України та Держкомстату України на виконання Указу Президента України "Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 квітня 2006 року "Про стан науково-технологічної сфери та заходи щодо забезпечення інноваційного розвитку України" від 11 липня 2006 року № 606/2006 10.

За кілька років для отримання більш об'єктивної картини стану високотехнологічної виробничої сфери було здійснено ряд заходів, серед яких: визначено відповідний понятійний апарат [11], як було вище зазначено, сформовано Перелік високотехнологічних товарів (ВТТ) за кодами УКТЗЕД та НПП, Перелік передових промислових технологій (ППТ), Перелік технологічноорієнтованих професій за кодами КП, розроблено Методику ідентифікації українських високотехнологічних промислових підприємств (затверджено Наказом Мінпромполітики України № 80 від 08.02.2008 р.) та для реалізації її цілей — Форму № 1-технологія "Обстеження потенціалу виробництва високотехнологічної промислової продукції за період 2005—2007 рр." (затверджено Наказом Держкомстату України № 207 від 23.06.2008).

На основі вищезазначеного теоретико-методологічного інструментарію було розроблено інформаційно-статистичне забезпечення оцінювання високотехнологічної виробничої сфери:

— за даними Державної митної служби України сформовано базу даних за період 2003—2009 рр. (щомісячно) по експорту-імпорту кожної номенклатурної позиції Переліку високотехнологічних товарів (окрім категорії "Озброєння");

— за даними Державного комітету статистики України сформовано базу даних за період 2003—2009 рр. (щомісячно) з випуску продукції, зазначеної у Переліку високотехнологічних товарів (окрім категорії "Озброєння");

— за даними Держкомстату України, отриманими в результаті обстеження виробників промислової продукції за ф. 1-технологія, сформовано базу первинних даних 97 показників 7639 вітчизняних господарюючих суб'єктах (коефіцієнт охоплення — 85%).

АНАЛІЗ ЗІБРАНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ДОЗВОЛИВ ДІЙТИ НАСТУПНИХ ВИСНОВКІВ

Поставки високотехнологічних товарів (ВТТ) з України на світовий ринок здійснюються в широкому асортименті. У табл. 1 подано динаміку експорту ВТТ у розрізі номенклатурних по-

зицій. Як бачимо, із 279 видів товарів, що значаться у Переліку, більше 200 щорічно постачаються іноземним споживачам. За окремими категоріями, такими як: електроніка та техніка зв'язку, аерокосмічна техніка, комп'ютерна та офісна техніка — у 2009 р. відвантаження здійснювалися по всіх номенклатурних позиціях. Розширення товарного асортименту спостерігається у категорії "Наукові прилади", він доповнився в останні роки контактними лінзами; мікроскопами (крім оптичних) та дифракційними апаратами, комп'ютерними томографами; апаратурою, що базується на використанні альфа-, бета- або гамма- випромінювання.

Серед країн-імпортерів найширший спектр ВТТ споживається Російською Федерацією 152 найменування.

Аерокосмічна та неелектрична техніка — найвагоміші категорії ВТТ, що експортуються з України. Їх основним ринком збуту є Російська Федерація. За підсумками 2009 р., в структурі експорту ВТТ з України домінували товари категорії "Аерокосмічна техніка" — 35,42%. Українська сторона отримала від іноземних споживачів за їх поставки 478 865,3 тис. дол. Це майже у 2 рази більше, ніж у 2003 р. Слід зазначити, що кілька років поспіль питома вага товарів цієї групи складає близько 30% в експорті ВТТ.

Найбільшим ринком збуту залишається Російська Федерація. Причому її частка у споживанні товарів цієї групи має тенденцію до зростання. В минулому році вона досягла 59% (рис. 1). Російські споживачі сплатили Україні за товари категорії "Аерокосмічна техніка" 284019,68 тис. дол, що на 38% більше, ніж у попередньому році. Це пов'язано з двократним зростанням відвантаження до РФ реактивних двигунів, крім турбореактивних; трикратним — турбореактивних двигунів тягою не більше як 25 кН. Крім того, на 71, % збільшилися поставки турбогвинтових двигунів потужністю понад 1100 кВт.

Ще одним крупним імпортером 2009 р. українських товарів зазначеної категорії був Китай — 12,5% поставок на суму 60049,6 тис. дол. Аналіз структури поставок товарів цієї групи свідчить про те, що Китай у 2003 р. навіть не належав до п'ятірки основних ринків збуту. Сьогодні він посідає друге місце, яке протягом останніх років належало США.

Зазначимо, що Сполучені Штати у 2009 р. не купували в Україні космічні апарати (включаючи супутники) та суборбітальні й космічні ракети-носії, двигуни турбореактивні тягою

Таблиця 1. Кількість номенклатурних позицій, за якими здійснюється експорт ВТТ України

Найменування категорії	Кількість за Переліком	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2009-РФ
Хімічні продукти	34	23	23	27	23	26	23	21	13
Електричні машини, устаткування та їх частини	17	14	14	14	15	14	14	14	6
Наукові прилади	89	69	71	66	72	72	74	74	56
Неелектрична техніка	32	25	26	25	24	22	24	23	15
Фармацевтичні продукти	36	16	18	18	19	17	17	17	7
Аерокосмічна техніка	17	16	16	17	17	17	17	17	13
Комп'ютерна та офісна техніка	9	6	6	7	6	8	9	9	7
Електроніка та техніка зв'язку	45*	58	56	58	59	44	45	45	35
Разом	279	227	230	232	235	220	223	220	152

*до 2007 р. було 68 номенклатурних позицій

Джерело: складено ДП ДІКТЕД за даними Державної митної служби України

понад 25 кН, літаки й інші літальні апарати з масою порожнього обладнаного апарата понад 2000 кг (але не більш як 15000 кг), яких у 2008 р. було закуплено на суму 64 301,6 тис. дол. У результаті США за підсумками минулого року, опинилися на 20 місці серед імпортерів даної категорії ВТТ з України.

Друге місце в експорті ВТТ з України посідає "Неелектрична техніка". Тут також лідирує РФ, на яку припадає майже половина поставок (рис. 2). Останні кілька років країна залишається стабільним ринком збуту та нарощує споживання — з 2003 р. по 2009 р. імпорт неелектричної техніки з України збільшився вдвічі (з 86741,44 тис. дол. до 184739,41 тис. дол.). 19% товарів цієї групи було відвантажено в Іран (7 1509,09 тис. дол.). У п'ятірці найбільших споживачів протягом 2003—2008 рр. була Білорусь, проте у минулому році поставки до цієї країни значно скоротилися, в результаті чого країна опинилася на сьомій сходинці.

Найбільш вагомою експортною позицією даної категорії товарів є інші турбіни газові потужністю понад 5000 кВт (код 8411 82 за УКТ ЗЕД). Їх поставки зросли з 2003 р. по 2009 р. у 2,5 рази.

Слід також зазначити, що в 11 разів збільшився за досліджений період експорт частин та приладдя, призначених винятково або головним чином для верстатів товарних позицій 8462 або 846 (код 8466 94 за УКТ ЗЕД): у 2003 р. — 39 16,52 тис. дол., у 2009 р. — 44772,25 тис. дол. У 35 разів збільшився експорт машин вигинальних, відбортувальних, вирівнювальних (включаючи преси) з числовим програмним керуванням (код 8462 21 за УКТ ЗЕД): у 2003 р. — 443,93 тис. дол., у 2009 р. — 15713 тис. дол.

Вищезазначені тенденції свідчать, з одного боку, про збереження операційних зв'язків між виробниками Украї-

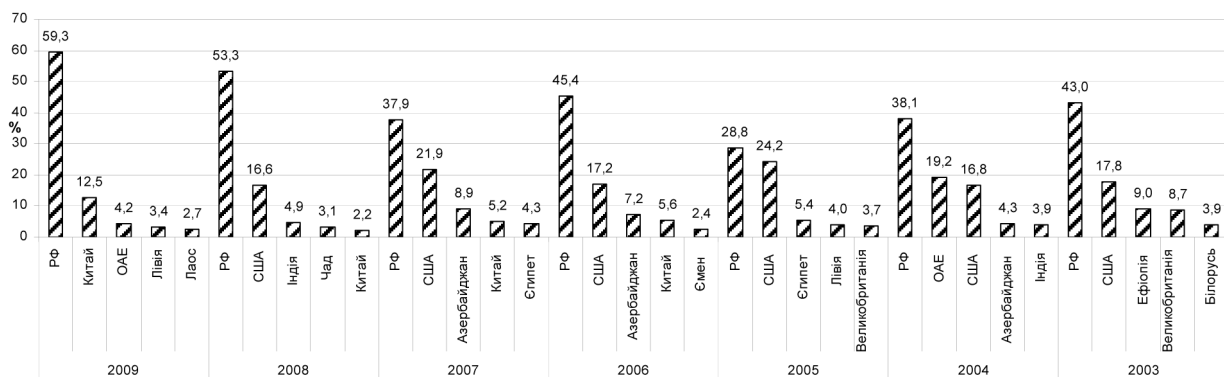

Рис. 1. Основні споживачі ВТТ категорії "Аерокосмічна техніка", що експортуються з України

Джерело: складено ДП ДІКТЕД за даними Державної митної служби України

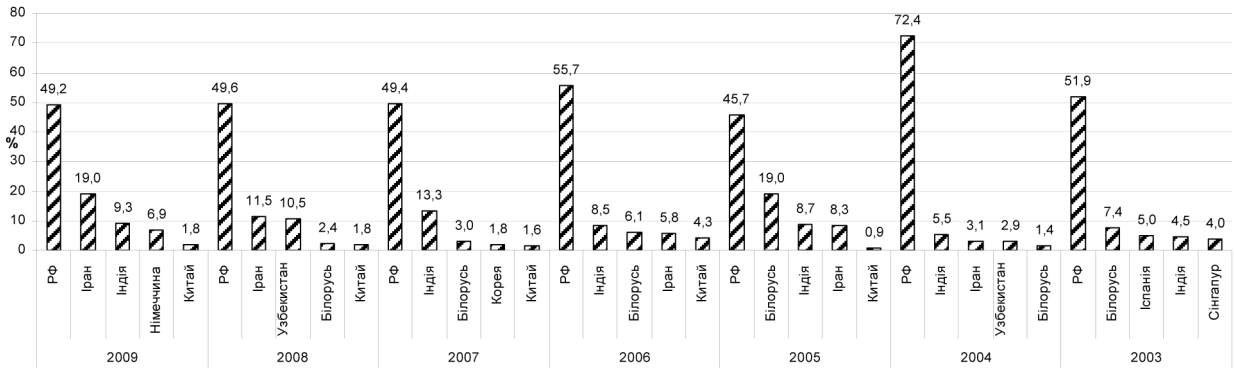

Рис. 2. Основні споживачі ВТТ категорії "Неелектрична техніка", що експортуються з України

Джерело: складено ДП ДІКТЕД за даними Державної митної служби України

ни та РФ, з іншого про відсутність результатів задекларованого курсу євроінтеграції. Адже досвід країн Східної Європи доводить, що за досить обмежений проміжок часу їх промисловість було переорієнтовано і більше половини експортованих високотехнологічних товарів зараз йде на ринок ЄС: Чехія (80%), Болгарія (73%), Угорщина (66%), Польща (68%), Естонія (66%) [19, с. 103].

З 2005 р. значними темпами нарощувався експорт товарів групи "Електроніка та техніка зв'язку". Проте, за підсумками 2009 р., він скоротився більш ніж вдвічі порівняно із попереднім роком. У результаті його частка у поставках ВТТ з України впала із 32,7% до 17,2%. Найбільшими споживачами цих товарів у 2009 р. були: Болгарія (16,58% поставок), РФ (12,86%), Угорщина (11,41%), Австрія (9,58%) (рис. 3).

У складі поставок категорії Електроніка та техніка зв'язку домінують: пульти, панелі, консолі, столи, розподільні щити та інші основи для контролю або розподілу електричного струму (код 8537 10 за УКТ ЗЕД) їх було реалізовано на суму 83315,99 тис.грн. Серед значних поставок слід також відмітити наступні: радіолокаційні прилади, гучномовці, вмонтовані або не вмонтовані в корпус, передавачі, до складу яких входять приймачі, прилади напівпровідникові фоточутливі, включаючи фотогоальванічні елементи, зібрані, не зібрані у модуль або вмонтовані чи не вмонтовані в панель; світлодіодні промінювальні діоди тощо.

Експорт категорій ВТТ "Фармацевтика" має стабільно висхідний тренд (окрім незначного зменшення у 2009 р.). Основними споживачами є Узбекистан і Білорусь. Найбільш вагомими позиціями у 2009 р. були: лікарські засоби, що містять інші антибіотики для терапевтичного або профілактичного застосування, у дозованому вигляді або розфасовані для роздрібної торгівлі; сироватки імунні та інші фракції крові, мо-

дифіковані імунологічні продукти, у тому числі одержані біотехнологічними або іншими процесами; інші антибіотики.

Окремі позитивні тенденції останніх семи років не спричинили зрушення у структурі українського товарного експорту в бік продуктів передових технологій. Частка ВТТ залишається вкрай незначною близько 2—3%.

Розгалужена номенклатура експортованих ВТТ, нажаль, не зумовлює велику суму виручки за їх постачання — значення цього показника багато років залишається вкрай незначним (рис. 4).

Дослідження динаміки поставок ВТТ з України показало, що з 2003 р. відбувалося поступове зростання їх абсолютних значень (за винятком 2005 р., наступного після попередніх виборів). У цей період суттєво скоротився експорт товарів категорії "Наукові прилади" (-80,4%), "Електроніка та техніка зв'язку" (-68,5%), Комп'ютерна та офісна техніки (-80,8%) (рис. 5, 6). В результаті експорт ВТТ з України впав, за підсумками 2005 р., на 45,3%. Висхідний тренд відновився у 2006 р., за окремими групами він продовжувався навіть у кризовий 2009 р.: поставки аерокосмічної та неелектричної техніки збільшили майже на чверть. Проте це не змогло перекрити 53% падіння експорту електроніки та техніки зв'язку. В результаті вартісний показник експорту ВТТ України у 2009 р. скоротився на 11% порівняно із минулорічним. Уявне зростання частки ВТТ у до 3,41%, за підсумками минулого року, пояснюється не чим іншим, як більш стрімким падінням товарного експорту країни (-49,5%). Отже, при нарощування поставок ВТТ з України їх частка у 2009 р. виявилася дещо нижчою порівняно із 2003 р. — 3,41% проти 3,75%.

Для порівняння нами було розраховано аналогічний показник (без "Озброєння") по 46 країнах світу за даними Євростат. Виявилось, що у таких країнах, як Японія, Угор-

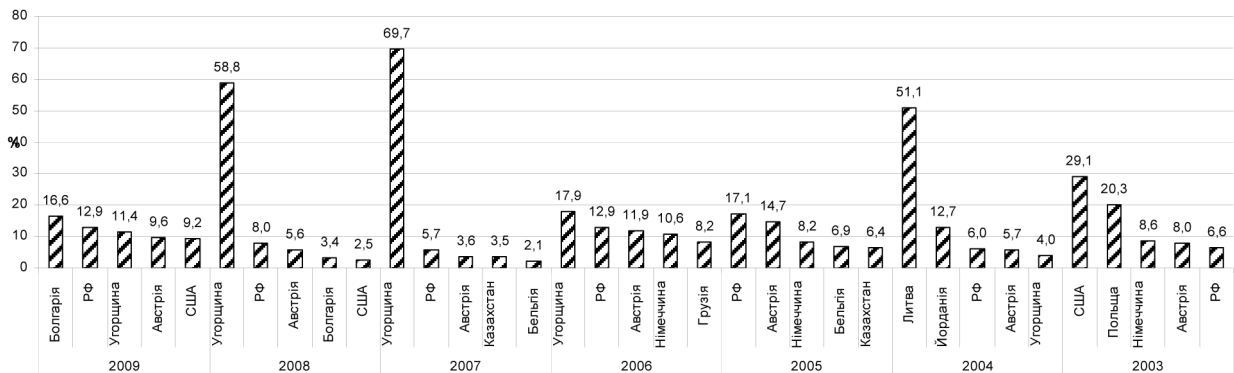

Рис. 3. Основні споживачі ВТТ категорії "Електроніка та техніка зв'язку", що експортуються з України

Джерело: складено ДП ДІКТЕД за даними Державної митної служби України

щина, Кіпр, США, Великобританія, Китай (крім Гонконгу) Корея, Ірландія, частка ВТТ в експорті складає порядку 20—30%, Гонконг, Малайзія, Люксембург, Сінгапур, Мальта та Філіппіни — від 30% до майже 60% [18, с. 43].

Враховуючи, що Україна — транзитна держава, експорт високотехнологічних товарів вітчизняного виробництва фактично ще менший. Про це свідчить наявність в експорті тих номенклатурних позицій ВТТ, що не виробляються в Україні (їх випуск не підтверджено ані респондентами ф. № 1-технологія, ані даними регулярної статзвітності Держкомстату України). Зокрема, це фотоапаратура для миттєвого проявлення та друкування, листи або пластини з поляризаційного матеріалу, інші прилади і апаратура для вимірювання або контролю електричних величин з записувальними пристроями тощо.

Для отримання об'єктивної картини щодо позиціонування вітчизняних ВТТ на світовому ринку доцільно на рівні Державної митної служби диференціювати показник "загальний експорт країни" на "експорт вітчизняних товарів" та "ре-експорт", на чому ДП ДІКТЕД наполягає вже кілька років. До речі, практика моніторингу "domestic exports of high technology goods", або експорту національних високотехнологічних товарів, існує, наприклад, в США та Канаді.

Кількість виробників ВТТ у промисловості України — мізерна. Цілісної картини щодо реальних масштабів випуску ВТТ в Україні та динаміки його змін сьогодні отримати неможливо через брак інформації (на відміну від зовнішньої торгівлі ВТТ).

З 7639 промислових виробників-респондентів ф. № 1-технологія лише 234, або 3%, підтвердили випуск високотехнологічних товарів, надавши коди продукції (кумулятивно 132 найменування), що відповідають Переліку. В той же час Держкомстат із регулярної статзвітності надав інформацію про щомісячну динаміку випуску в натуральних одиницях 51 виду ВТТ (за кодами НПП) і по 101 про середні оптові ціни.

Кумулятивно виручка від реалізації 132 найменувань ВТТ, одноразово представлених респондентами ф. № 1-технологія, сягала у 2007 р. 10 356,57 млн грн. Зазначимо, що 93 господарюючих суб'єкти, основний вид діяльності яких — виробництво

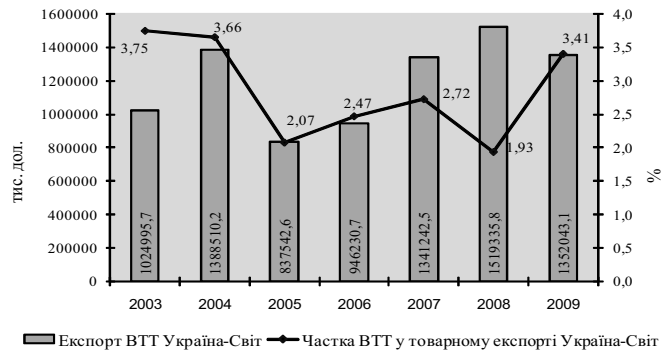

Рис. 4. Динаміка експорту ВТТ з України

Джерело: складено ДП ДІКТЕД за даними Державної митної служби України

машин та устаткування (гр.29 КВЕД), не надали звіти за ф. № 1-технологія. Серед них: ВАТ "Донецький машинобудівний завод "ЕКСПЕРИМЕНТ", ВАТ "Новогорлівський машинобудівний завод", ВАТ "Горлівський Машинобудівний Завод", ВАТ "ДНІПРО-ВАЖМАШ", ВАТ "Горлівський Машинобудівний Завод "УНІВЕРСАЛ", ВАТ "Краматорський завод важкого верстатобудування", ВАТ "ФОРЕЗ", АТ "АТЕК", ЗАТ "Сімферопольський Машинобудівний Завод "ПРОГРЕС", ДП "Дослідний Завод Турбогаз" ВАТ "ТУРБОГАЗ", ВАТ "ТОЧМАШ", ТОВ НВП "ЕТА-ЛОН", ТОВ "Сумський Науково-Технічний Центр", ЗАТ "Індустріальна Науково-Технологічна Компанія "ІНТЕК", ЗАТ "НВП "СПЕЦВУГЛЕМАШ", ЗАТ "Виробниче Підприємство "ТЕХМАШ" тощо. Наявність інформації по вищезгаданих та інших підприємствах, що виробляють високотехнологічну продукцію, надало б можливість точніше уявити обсяги виробництва ВТТ в Україні. Розрахунок цього показника по 51 товару, за даними Держкомстату, склав за аналогічний період лише 2 999,35 млн грн., тобто у 3,5 рази менше.

Отже, інформації, що збирається за діючими статистичними формами, недостатньо, щоб повноцінно проаналізува-

Рис. 5. Динаміка поставок ВТТ з України за групами

Джерело: складено ДП ДІКТЕД за даними Державної митної служби України

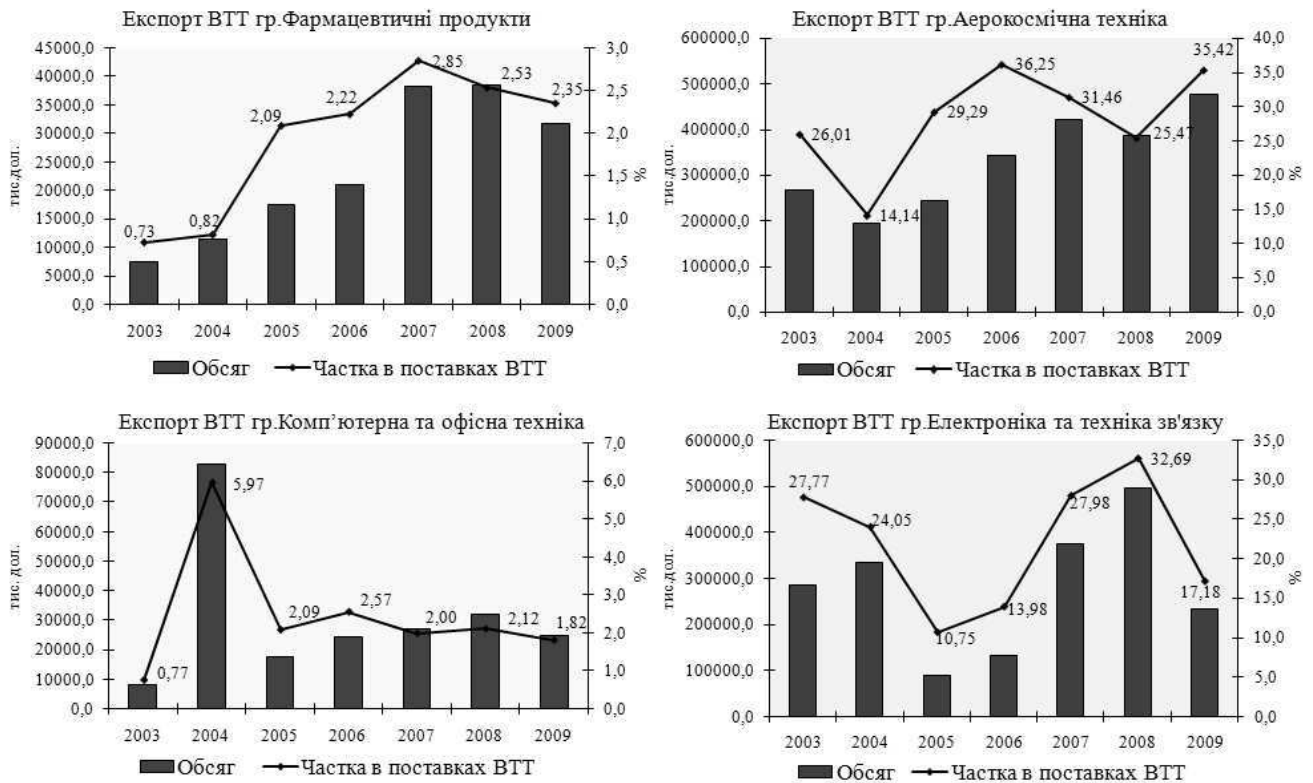

Рис. 6. Динаміка поставок ВТТ з України за групами

Джерело: складено ДП ДІКТЕД за даними Державної митної служби України

ти роботу високотехнологічного виробничого сектора та разом із даними митної статистики оцінити його експортний потенціал. Проте дослідити та оцінити тенденції щодо окремих високотехнологічних товарах та їх виробників реально.

Зокрема, результати аналізу динамічних даних Держкомстату свідчать про те, що протягом останніх кількох років темпи приросту випуску ВТТ в Україні (у вартісному вимірі) були незначними: у 2006р. — 1,22%, у 2007 р. — 7,59%, у 2008 р. — 4,38%. Одночасно окремі номенклатурні позиції демонструють стабільно висхідний тренд, їх обсяги у натуральному вимірі збільшились порівняно із 2003 р. у рази, а в деяких випадках у десятки разів (табл. 2). Серед таких товарних позицій: щити, панелі, консолі до апаратури за позиції 31.20.31 НПП, які не укомплектовані відповідними приладами; прилади та апаратура для вимірювання та контролю тиску; прилади для вимірювання та контролю витрат і рівня рідини електронні; прилади та апаратура для автоматичного регулювання та керування гідравлічна та пневматична тощо.

Одночасно по окремих ВТТ спостерігаються значне ско-

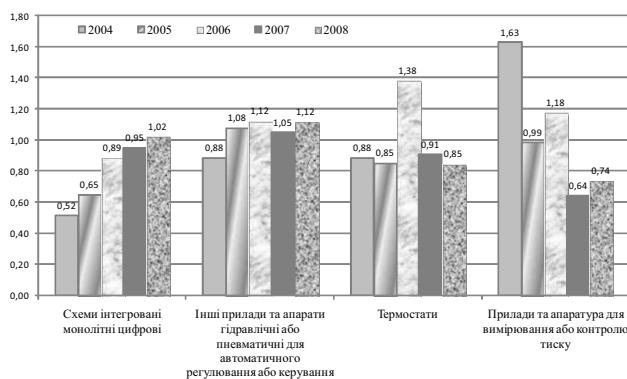

Рис. 7. Проникнення імпорту в Україну окремих ВТТ

Джерело: складено ДП ДІКТЕД за даними Державної митної служби України та Держкомстату

рочення випуску, в результаті чого їх обсяги у 2008 р. у два і більше разів менші порівняно із 2003 р. (табл. 3). Зокрема, машини обчислювальні цифрові портативні вагою не більше 10 кг, прилади фоточутливі напівпровідникові, навушники, шлемофони, установки комбіновані з мікрофоном, підсилювачі електричні низькочастотні, прилади електровимірювальні без записуючого пристрою універсальні, прилади та апаратура для вимірювання і контролю електричних параметрів з записуючими пристроями тощо виробляються в Україні.

Примітно, що зростання вітчизняного виробництва ВТТ в більшості випадків не призводить до імпортозаміщення цих товарів. Це підтверджує розрахунок проникнення імпорту, тобто частки у внутрішньому споживанні ввезених ВТТ. Для наочності подано окремі номенклатурні позиції (рис. 7). В більшості випадків цей показник наближується до 1, тобто складає 100%, та перевищує 1, що свідчить про наявність реекспорту.

ВИСНОВКИ

На нашу думку, головні причини стабільно низьких обсягів виробництва та експорту ВТТ в Україні полягають, поперше, у неефективному державному управлінні інноваційною діяльністю та відсутності дієвих механізмів стимулювання створення національних передових технологій; по-друге у мізерній кількості тих, хто в Україні виробляє високотехнологічну продукцію, конкурентоспроможну на зовнішніх ринках.

Щоб не тільки не втратити, але й посилити потенціал високотехнологічних виробників, найближчим часом вкрай необхідно здійснити наступні заходи:

1. З урахуванням світового досвіду селективної державної підтримки та персоналізованого підходу до надання преференцій для стимулювання виробництва високотехнологічної продукції, конкурентоспроможної на світовому ринку, розробити методологічний інструментарій кваліфікування високотехнологічних господарюючих суб'єктів-резидентів України та моніторингу і системної оцінки ресурсів, витрат і результатів їх діяльності. Крім того, слід розробити методологію ідентифікації продуктів передових технологій.

Таблиця 2. Динаміка випуску окремих ВТТ в Україні, що має висхідний тренд

Код виробу	Назва виробу, одиниця виміру	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2008/ 2003
29.42.32.300	Машини і преси вигинальні, красагінальні, виправні з числовим програмним керуванням для обробки металів, шт.	41	49	83	133	165	166	4,0
31.20.40.300	Щити, панелі, консолі до апаратури за поз.31.20.31, шт.	5232	72773	86384	184897	314636	422800	80,8
32.10.62	Схеми інтегральні інші, тис. шт.	5755	6078,8	5545,9	12744,14	18404,9	10861,45	1,9
32.30.43.700	Установки електричні для підсилення звуку, шт.	704	2925	2240	254	2045	5683	8,1
32.30.51	Вузли та приладдя до звуко- та відеоапаратури, тис. грн.	6886,7	4246,9	6927,8	8136,5	19692,6	26542,1	3,9
33.20.43.300	Прилади та апаратура для вимірювання та контролю напруги, сили струму або потужності без записуючого пристрою електронні, шт.	31515	65318	46139	44726	51759	54070	1,7
33.20.43.500	Прилади та апаратура для вимірювання та контролю напруги, сили струму або потужності без записуючого пристрою неелектронні, шт.	16785	26230	28242	38609	50834	57555	3,4
33.20.51.100	Термометри, не об'єднані з ін. приладом рідинні прямого зчитування показань, шт.	1412124	1735786	2475432	3554090	3489348	3766286	2,7
33.20.51.300	Термометри, не об'єднані з іншим приладом нерідинні, шт.	586178	722295	791999	891346	1216210	1882601	3,2
33.20.51.700	Ареометри, пірометри, гігрометри та психрометри, шт.	248978	321694	410859	588272	972073	826849	3,3
33.20.52.300	Прилади для вимірювання та контролю витрат і рівня рідини електронні, шт.	528	2343	1049	3789	9718	15767	29,9
33.20.52.500	Прилади для вимірювання та контролю витрат і рівня рідини неелектронні, шт.	4999	15579	22492	24206	33261	52438	10,5
33.20.52.700	Прилади та апаратура для вимірювання та контролю тиску, шт.	4496	11452	29482	141150	139423	262068	58,3
33.20.52.800	Прилади та апаратура для вимірювання та контролю змінних характеристик рідини та газу, шт.	4380	9672	8326	9593	10863	9602	2,2
33.20.53.800	Прилади та апаратура для фізичного та хімічного аналізу інші, шт.	411496	469264	551486	854283	864159	904818	2,2
33.20.70.100	Термостати, шт.	151837	266446	796856	1204579	1649584	1497529	9,9
33.20.70.500	Прилади та апаратура для автоматичного регулювання та керування гідравлічна та пневматична, шт.	2432	5013	7040	25096	39740	37303	15,3

Таблиця 3. Динаміка випуску окремих ВТТ в Україні, що має нисхідний тренд

Код виробу	Назва виробу, одиниця виміру	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2008/ 2003
30.02.12.000	Машини обчислювальні цифрові портативні вагою не більше 10 кг, шт.	1318	2796	3333	791	24	183	0,14
32.10.52.300	Прилади фоточутливі напівпровідникові, тис. шт.	46397,4	17609,1	28115,7	31359,4	24806,7	23589,2	0,51
32.30.42.700	Навушники, шлемофони, установки комбіновані з мікрофоном, шт.	1520	1817	2533	531	779	489	0,32
32.30.43.590	Підсилювачі електричні низькочастотні, шт.	2196	2687	922	510	676	638	0,29
33.20.43.100	Прилади електровимірювальні без записуючого пристрою універсальні, шт.	25053	25337	24400	22084	20719	15420	0,62
33.20.45.300	Прилади та апаратура для вимірювання і контролю електричних параметрів з записуючими пристроями, шт.	704	204	408	386	574	311	0,44

2. Сформувані Державний реєстр високотехнологічних товарів промислового комплексу України та Державний реєстр високотехнологічних промислових підприємств України.

Цільове призначення Державного реєстру високотехнологічних товарів промислового комплексу України має два аспекти: фіскальний (надання податкових пільг при виробництві зазначених товарів; надання преференцій при поверненні ПДВ при експорті зазначених товарів; надання пільг іноземним інвесторам при налагодженні виробництва зазначених товарів); статистичний (оцінка ефективності новаторської діяльності в країні, досягнутого рівня технологічності промисловості, результативності витрат державного бюджету та приватного капіталу на розвиток інновацій).

Створення Державного реєстру високотехнологічних промислових підприємств України дозволить здійснити: персоналіфікацію державних преференцій (надання фіскальних пільг, державних грантів, грошових асигнувань, позик, субсидій, грантів, дотацій, держзамовлень, пільгових умов кредитування тощо для стимулювання розробки та виробництва високотехнологічних товарів); відображення реального стану високотехнологічної виробничої сфери (моніторинг та системний аналіз змін у ресурсах, витратах і результатах їх діяльності (за спеціалізованою багатоаспектною статистичною формою).

Література:

1. Вітка Н.Е. Високотехнологічне підприємство як основа конкурентоспроможності у зовнішньоекономічній діяльності / Економічний простір. — 2009. — №29. — С. 159—166.

2. Одетюк І.В. Экономические предпосылки к конкурентированию украинской индустрии на объединенном европейском рынке высоких технологий // Инновации. — 2005. — №8. — С. 53—62.

3. Сухоруков А. І., Белашов Є. В. Проблеми розвитку високотехнологічних підприємств України [Електронний ресурс] / Робочий матеріал Національного інституту про-

BLEM міжнародної безпеки. — Доступний з: < <http://www.niisp.gov.ua/> >

4. Одетюк І.В. Технологічна структура промисловості України: реалії та перспективи розвитку / І. Одетюк. — К.: Ін-т економіки та прогнозування. НАН України, 2009. — 304 с.

5. Шеремет Т.Г., Кукіна А.В. Аналіз рівня коливань економічної кон'юнктури України [Електронний ресурс]. — Доступний з: < http://www.rusnauka.com/1_KAND_2010/Economics/2_57328.doc.htm >

6. Конкурентоспроможність української економіки на ринках товарів і послуг країн СНД [Електронний ресурс]. — Доступний з: < http://www.niisp.gov.ua/content/articles/files/grigorenko_publication1-3a163.pdf >

7. Стан та проблеми України в контексті розвитку ринків високотехнологічних товарів та послуг / Л.І. Федулова // Наука та інновації. — 2009. — Т. 5. № 3. — С. 40—48.

8. "High-technology" aggregations based on SITC Rev. 4 [Електронний ресурс]. — Режим доступу з: < <http://err.eurostat.ec.europa.eu> >

9. Наказ Міністерства промислової політики України "Про затвердження Методики ідентифікації українських високотехнологічних промислових підприємств" від 08.02.2008 №80 [Електронний ресурс]. — Режим доступу з: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0080581-08>

10. Указ Президента України "Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 квітня 2006 року "Про стан науково-технологічної сфери та заходи щодо забезпечення інноваційного розвитку України" від 11.07.2006 р. №606/2006. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу з: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=606%2F2006>

11. Саліхова О.Б. Національні високотехнологічні виробництва: персоналізований підхід до визначення та надання преференцій / О.Б. Саліхова // Інвестиції: практика та досвід. — №5 березень. — С. 22—29.

Стаття надійшла до редакції 25.05.2010 р.